

Oppvekstplan Flekkefjord kommune 2017 – 2021

Alltid barnets beste

Utdannelse for livet – læring, mestring og livskompetanse

Flekkefjord juni 2017

Utgiver:
Flekkefjord kommune
Oppvekst og kultur
Kirkegata 50
4400 Flekkefjord

Trykk:
Hegland Trykkeri

Forsidefoto:
www.istockphoto.com

Layout:
Rune Mortensen AS

Innhold

1 Presentasjon	4
1.1 Innledning	4
1.2 Planstruktur	5
2 Rammer og innhold	7
2.1 Hensikten med planen	7
2.2 Hvem gjelder planen for	7
2.3 Overordnede føringer	7
2.4 Utfordringsbildet(statistikk)	7
3 Overordnede satsingsområder, målsettinger	8
3.1 Overordnet satsingsområde 1 – Læringsmiljø og inkludering	8
3.2 Overordnet satsingsområde 2 – Grunnleggende ferdigheter	9
4 Prioriterte tiltaksområder; målsettinger, verktøy/metoder og kompetanseutvikling	12
4.1 Voksenrollen	12
4.2 Tilpasset Opplæring, spesialundervisning, spesialpedagogisk hjelp	13
4.3 Særskilt språkopplæring	14
4.4 Tverrfaglig samhandling	15
4.5 Ledelse	16
4.6 Sosial kompetanse	17
4.7 Psykisk helse	18
5 Samarbeid mellom barnehage/skole og hjemmene	19
Ordforklaring	22

Presentasjon

1.1 INNLEDNING

«Oppvekstplan for Flekkefjord 2017 – 2021» er en revidering av «Helhetlig plan for barnehager og grunnskoler i Flekkefjord 2010 – 2015». På samme måte som helhetlig plan hadde hovedfokus på arbeidet i barnehage og skole har også denne oppvekstplanen hovedfokus på arbeidet på disse arenaene. Men «Oppvekstplan Flekkefjord kommune 2017-2021» favner litt bredere og trekker gjennom de prioriterte tiltaksområder i større grad opp det viktige samarbeidet barnehage og skole har mot eksterne aktører. Eksempel på dette er videregående skole, PPT, helsestasjon, barnevern, psykisk helse og spesialisthelsetjenesten.

Barnehage og skole er kommunens og barnas viktigste oppvekst- og læringsarenaer, og det er her barna oppholder seg mesteparten av dagen og uka. Det er derfor helt nødvendig at instanser som yter tjenester mot barn og unge har et godt og utstrakt samarbeid med barnehage og skole. Dette på samme måte som at disse eksterne tjenestene må se verdien av å kople sitt arbeid sammen med det arbeidet som gjøres hver dag i barnehage og skole.

Barnehage og skole skal gjøre de unge best mulig rustet og forberedt til videre utdanning og yrkesliv, samtidig som de skal utstyre de med en funksjonell livskompetanse som gjør at de greier seg bra ellers i livet. Det er derfor viktig med utvikling av faglige kunnskaper og ferdigheter mens de går i barnehage og skole. Det er derimot minst like viktig at tiden i barnehage og skole også forbereder og gjør de unge i stand til å mestre livets mangfoldige og krevende utfordringer i nåtid og framtid.

Årene fra barna starter i sin lokale barnehage som ganske små til de er klar for videre utdanning- og yrkesliv i slutten av tenårene, legger fundamentet for den enkeltes videre utvikling og livslange læring. I denne perioden må barn og unge få sin «utdanning for livet gjennom læring, mestring og livskompetanse». Flekkefjord kommune skal derfor ha høye kvalitetsmål for arbeidet i barnehage og skole, og barn og unge i Flekkefjord skal gjennom hele sin oppvekst møte kompetente og engasjerte voksne som viser at de bryr seg om dem og som motiverer, veileder og hjelper dem å lære stadig nye ting på nye måter. De skal utfordre barn og unges lærelyst og nysgjerrighet og gi alle muligheten til å oppleve gleden av å mestre. For å få det til må vi se sammenhengen mellom hverdagsaktivitetene i barnehage og skole, og ha et overordnet mål om å danne og utdanne de unge i Flekkefjord til kompetente samfunnsdeltakere som klarer seg godt i livet og som er viktige for andre.

For å gi dem en utdanning for livet er «Alltid barnas beste» et gjennomgående prinsipp både i planen og det daglige arbeidet. Samtidig er det ikke alt en kan planlegge seg fram til. I arbeidet med å forberede barn og unge for et fremtidig samfunns- og yrkesliv vil det alltid dukke opp utfordringer som verken er mulig å forutse eller som er en del av en plan. Det er derfor et godt prinsipp at det i tillegg til å jobbe etter planens føringer er lov og viktig å bruke sunn fornuft!

Lykke til i dette viktige arbeidet!_

Rammer og innhold

1.2 PLANSTRUKTUR

«Oppvekstplan Flekkefjord 2017-2021» er en revidering av «Helhetlig plan for barnehager og grunnskoler i Flekkefjord 2010 – 2015» og en videreføring av prinsippene fra statlige føringer, regionplan Agder, oppvekstplan Lister og kommunale planer. Planen har 2 overordnede satsingsområder som er løftet opp som de øverst prioriterte temaene. Disse skal være de viktigste satsingsområdene innenfor oppvekst i Flekkefjord de neste årene:

1. Læringsmiljø og inkludering
2. Grunnleggende ferdigheter

Det er beskrevet målsettinger for arbeidet innenfor disse overordnede satsingsområdene, men det konkrete arbeidet og tiltakene knyttet til for de 2 områdene beskrives gjennom 7 prioriterte tiltaksområder:

1. Voksenrollen
2. Tilpasset Opplæring, spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp
3. Særskilt språkopplæring
4. Tverrfaglig samhandling
5. Ledelse
6. Sosial kompetanse
7. Psykisk helse

Hvert fokusområde har egne mål og prioriterte tiltak/verktøy. I tillegg skal det lages egne planer for kompetanseutvikling og implementering.

Målet er at oppvekstplanen skal ha en enkel og lett håndterlig struktur som gjør den anvendelig å bruke i det daglige arbeidet. Det skal være lett å danne seg et bilde av den røde tråden i planen, samtidig som den skal være utfyllende nok til å være et hjelpemiddel både i forhold til fokus, forventninger, adferd og prioriteringer innenfor oppvekst i Flekkefjord. I tillegg skal planen kunne brukes som et praktisk oppslagsverk i hverdagen.

2.2 HENSIKTEN MED PLANEN

«Oppvekstplan for Flekkefjord 2017 – 2021» skal først og fremst peke på de viktigste og prioriterte områdene innenfor barnehage og skole de neste 5 årene. Ny forskning og kunnskap, overordnede statlige føringer samt regionale/kommunale planer er styrende for hvilke områder som bør ha førsteprioritet de neste årene. Oppvekstplanen konkretiserer i enda større grad hvilke prioriterte tema og konkrete mål det er viktig å sette spesiell fokus på innenfor barnehage og skole i Flekkefjord de neste årene. I tillegg skal planen definere hvilke mål vi har sett oss for arbeidet innenfor barnehage og skole i Flekkefjord.

Samtidig skal planen være et hjelpemiddel for å gjøre de rette prioriteringene i forhold til valg av tema, arbeidsmetoder, verktøy, tid og økonomi. Oppvekstsektoren i Flekkefjord har gjennom målinger i skolen som elevundersøkelsen, nasjonale prøver, eksamensresultater og grunnskolepoeng vist gode og stigende resultater de siste årene. Dette kommer imidlertid ikke av seg selv, og skal en greie å jobbe grundig nok og fortsatt få høy nok kvalitet i arbeidet er det viktig å prioritere noe foran noe annet. Det er verken tid, ressurser eller en god strategi å gjøre «litt av alt», og derfor må noe prioriteres opp samtidig som noe annet må prioriteres ned.

2.2 HVEM OPPVEKSTPLANEN GJELDER FOR

På samme måte som forrige plandokument «Helhetlig plan for skole og barnehage» er denne oppvekstplanen først og fremst en plan for arbeidet i barnehage og skole.

2.3 OVERORDNEDE FØRINGER

«Oppvekstplan for Flekkefjord 2017 – 2021» har tatt opp i seg føringer og prioriteringer som finnes i sentrale, regionale og kommunale styringsdokumenter. Eksempler på dette er opplæringsloven og barnehageloven, NOU 2014: 7: «Elevenes læring i fremtidens skole», NOU/Djupedalutvalget 2015; «Å høre til», Ludvigsen-utvalget 2015; «Fremtidens skole», stortingsmelding 28(2016): «Fag – fordypning – forståelse», NOU/Jøsendalutvalget 2016 «Mer å hente», ny rammeplan for barnehage, NOU/ Stortingsmelding nr.19 «Lek & læring», Regionplan Agder, Oppvekstplan Lister og andre kommunale planer. Alle disse påvirker innholdet i planen og gir føringer for de prioriteringer som gjøres.

2.4 UTFORDRINGSBILDE OG MULIGHETER: RELEVANT STATISTIKK OPPVEKST

Som vedlegg til planen er relevant statistikk fra skole og barnehage i tillegg til annen aktuell statistikk som er aktuell for prioritering og fokus innenfor skole- og barnehage-området. Dette ligger ved som et eget dokument og ikke som en integrert del av planen siden alle data i statistikkene må oppdateres fortløpende etter som det kommer nye målinger.

Det er ein som er så klok at i lag med han skjønar eg kor dum eg er. Så er det ein annan som er så klok at i lag med han er eg klok eg og.

– Erling Indreeide

Overordnede satsingsområder, målsettinger

3.1 OVERORDNET SATSINGSOMRÅDE 1 – LÆRINGSMILJØ OG INKLUDERING:

Alle barn/elever har rett til et godt og utviklingsstøttende læringsmiljø. Et godt læringsmiljø er en viktig faktor for faglig og sosial utvikling.

Et inkluderende læringsmiljø er et godt læringsmiljø – fordi i et inkluderende læringsmiljø er det rom for forskjellighet og mangfold. Dette åpner for trygghet og ivaretagelse av den enkelte og alle.

I Flekkefjord har vi gjennom flere år hatt et tydelig fokus på voksenrollen og relasjonskvalitet. Vi skal holde fast på dette fokuset. God klasse/ gruppeledelse preget av gode relasjoner mellom den voksne og barna er grunnleggende for trivsel, utvikling og læring.

Forebygging av mobbing og andre krenkelser er en viktig del av arbeidet med læringsmiljøet. Barn og unges opplevelse av å høre til i et fellesskap, være en betydningsfull person for andre, og å ha reell medvirkning er viktige inkluderende faktorer for å motvirke mobbing.

Det foreligger planer for dette arbeidet som skal videreføres og justeres, samtidig som de voksne skal tilegne seg kunnskaper og ferdigheter for å være med og utvikle et positivt læringsmiljø. Fokus på inkludering, fellesskap og nulltoleranse for mobbing skal gå hånd i hånd i arbeidet innenfor barnehage og skole i Flekkefjord!

Barn og unges bruk av internett og sosiale media har gitt oss nye utfordringer når det gjelder mobbing og andre krenkelser. Kunnskap og innsikt hos de voksne for å forebygge og håndtere negativ bruk, samt rutinebeskrivelser for hvordan ta tak i de aktuelle sakene, er helt nødvendig.

Et godt læringsmiljø forutsetter god skole- og barnehageledelse, som kontinuerlig arbeider med å forbedre ulike sider ved læringsmiljøet. Derfor skal det jevnlig og systematisk foretas vurdering og analyse av læringsmiljøet både i barnehage og skole.

Skole- og barnehageeier, sammen med barnehage- og skoleledelse, har ansvar for at det foreligger gode systemer for det. PPT, LPS og helsestasjon skal involveres som naturlige samarbeidspartnere og ressurser i dette arbeidet.

For arbeidet i barnehage og skole betyr det at:

- Alle barn/elever skal flere ganger hver dag i barnehage og skole oppleve at de er blitt sett og hørt av en voksen.
- Alle barn/elever skal oppleve å få støtte i sine læreprosesser, og de skal møte lærere med tydelige og realistiske krav og forventninger til hver enkelt.
- Alle de voksne i barnehage og skole skal være bevisst sin rolle som voksen i møtet med det enkelte barn/elev.
- De voksne i barnehage og skole skal formidle og vise at forskjellighet og mangfold er en verdi, styrke og ressurs.
- Alle skoler/barnehager skal ha kunnskap om ulike utstøttingsmekanismer som kan virke i en gruppe, og vite hvordan disse kan motvirkes.
- De voksne i barnehage og skole tar ansvar for læringsmiljøet og for å bygge gode relasjoner mellom voksne og barn og mellom barna.
- Barnehage og skole har gode relasjoner til og et godt samarbeid med foresatte.
- Alle barn skal oppleve å bli ivaretatt i overgangene fra barnehage til skole, barneskole til ungdoms-skole og ungdomsskole til videregående skole.

Vondt er
av alle andre
bli trakka på og trengd.
Men vondare å veta
at du er utestengd.
Det er så mangt i livet
du ventar deg og vil.
Men meir enn det å vera,
er det å høyre til.

– Jan Magnus Bruheim

3.2 OVERORDNET SATSINGSOMRÅDE 2 – GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER:

I kunnskapsløftet er det definert 5 ferdigheter som grunnleggende forutsetninger for læring og utvikling. Det er lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter. I NOU 2015: 8 «Framtidas skole» utvides ferdighetsbegrepet og fokuserer på hvilke «kompetanser» eleven må utvikle for å mestre livet både som privatpersoner, samfunnsborgere og yrkesutøvere. Kompetansebegrepet utvider ferdighetsbegrepet med kunnskaper, holdninger og etiske vurderinger samt anvendelsen av disse i konkrete sammenhenger.

Som i NOU 2014:7; «Elevenes læring i framtidens skole», peker på et samfunn med stort mangfold, stor grad av kompleksitet, og hurtige endringer. Det er derfor ikke nok å kunne beherske fagspesifikke ferdigheter som lesing, skriving, regning og digitale ferdigheter. En må også ha kompetanse i å kommunisere og samhandle, kompetanse i å lære, og kompetanse i å utforske

og skape. Stortingsmelding 28; «Fag – fordypning – forståelse» (2015-16) følger opp dette ved å sette fokus på utvikling av sosial kompetanse, folkehelse og livsmestring som tverrfaglige tema.

Hovedlinjene i dette må barnehage og skole i Flekkefjord ta opp i seg i denne planen og i arbeidet de neste årene. Grunnleggende ferdigheter som de 5 nevnte er viktige forutsetninger for læring og utvikling som fremtidig yrkesdeltaker. I barnehage og skole i Flekkefjord skal det være fokus på en best mulig utvikling av disse ferdighetene hos barna. Dette skal gjøres gjennom tett oppfølging og individuell tilpasning for hver enkelt barn, der gode kartleggingsrutiner skal følges opp av systematiske tiltak fra en rikholdig «verktøykasse».

Samtidig er det viktig at de ansatte i barnehage og skole i Flekkefjord tar tak i det utvidete ferdighetsbegrepet som det settes fokus på i nyere utredninger, NOU og stortingsmeldinger. Barn og

unge skal ikke bare utdanne seg til et yrkesvalg som kanskje varer til pensjonsalder slik som for noen år siden. I dagens og fremtidens samfunn skifter en yrke og arbeidssted flere ganger i løpet av livet. Kompetanse i å lære, kompetanse i å kommunisere og samhandle med andre, utvikling av gode holdninger og etiske vurderinger vil ha betydning for både evne til ferdighetsutvikling og utvikling av en funksjonell livskompetanse.

Utvikling og læring handler om å bygge stein på stein, og det er viktig å tilstrebe sammenheng i alt pedagogisk arbeid helt fra starten i barnehagen frem til avslutning av grunnskolen.

For arbeidet i barnehage og skole i Flekkefjord betyr at det skal være:

- Et gjeldende prinsipp er at alle barn/elever skal ha avdelings- og klassefelleskapet som sin primærarena.
- Vedvarende fokus på gode overganger fra barnehage til videregående skole blant annet gjennom tett og god kommunikasjon om hvert enkelt barn/ungdoms kunnskap, ferdigheter og behov.

- Systematiske kartleggingsrutiner og umiddelbare, tilpassede tiltak som dokumenteres i tiltaksplan.
- Systematisk fokus på utvikling av kvaliteten på den ordinære opplæringen i skole og det pedagogiske tilbudet i barnehagene.
- Fokus på utvikling av kvaliteten på spesialpedagogiske tiltak i barnehagene og spesialundervisningen i skolene, og knytting av disse tett sammen med det øvrige pedagogiske arbeidet på enhetene.
- Fokus på å gi et barnehage- og skoletilbud med så høy kvalitet at behovet for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning reduseres.
- Sterkt fokus på gode systemer og fleksibel ressursbruk på både enhets- og kommunenivå for å fange opp og sette inn hjelp tidligst mulig.
- Et tett samarbeid med PPT, barnevern, LPS og helsestasjon på både kommunenivå og enhetsnivå slik at de er naturlige samarbeidspartnere i dette arbeidet.

4

Prioriterte tiltaksområder – mål, verktøy og kompetanse

4.1 VOKSENROLLEN

De voksne som jobber i skole og barnehage i Flekkefjord kommune skal ha god relasjonskompetanse. De skal like å omgås barn og ungdom, og være bevisste på at det er de voksne som står ansvarlig for kvaliteten på relasjonen mellom barn og voksen.

De voksne som barn og ungdom møter i barnehage og skole i Flekkefjord, skal kombinere tydelige grenser med varme. En autoritativ oppdragerstil gir barn de beste forutsetningene for å utvikle trygg tilknytning til omsorgspersonene.

I møte med autoritative voksne lærer barna å vente på tur, å være vennlige, å ta initiativ og møte nye utfordringer med nysgjerrighet, interesse og selvtillit.

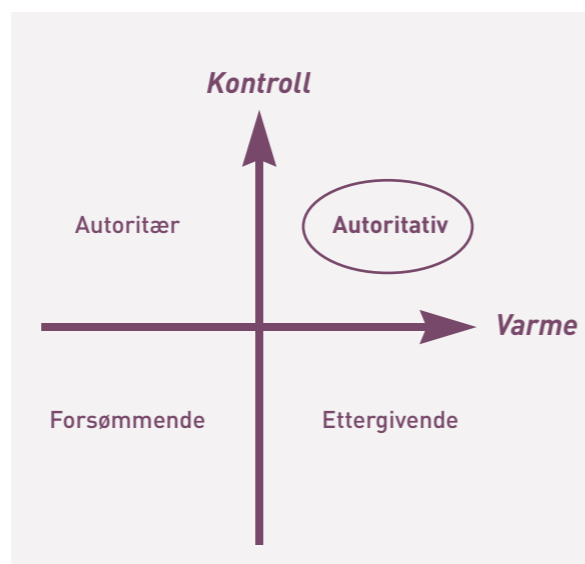
Den autoritative voksne hjelper barn å bli bevisst følelsene sine og klare å regulere dem på en hensiktsmessig måte i samspill med andre mennesker.

Dette innebærer at vi ønsker voksne som:

- Tar positiv kontroll.
- Uttrykker tydelige grenser.
- Uttrykker klare forventninger.
- Lytter til barns behov og ønsker.
- Ivaretar hele gruppens behov samtidig som en har et individfokus.
- Bryr seg oppriktig om barnets/den unges trivsel og utvikling, og viser det overfor barnet/den unge.
- Strekker seg det lille ekstra.

Slik gjør vi det:

- Alle ansatte skal minst 1 gang pr år delta på kurs knyttet til voksenrollen.
- Være Sammen videreføres som program i alle barnehager.
- Hovedprinsippene i VFL(vurdering for læring) videreføres og videreutvikles i Flekkefjordsskolen som grunnleggende prinsipper for å optimalisere elevenes læring.
- Alle enheter etablerer faste strukturer for fortløpende og systematisk oppfølging av hvordan voksenrollen utøves i relasjon til elevene. Rektor- og styrevandring kan være en av disse strukturene.
- Alle enheter skal gjennom involverende prosesser ha etablert felles prinsipper for hva som skal kjennetegne voksenrollen ved enheten.
- Det skal signaliseres tydelige forventninger og gis god støtte til de foresatte slik at deres voksenrolle kan forsterke en god oppfølging av barnet/den unge.

Dimensjoner i klasseledelse (Nordahl & Hansen s. 31, 2012)

En god relasjon mellom lærer og elev blir til når en legger sammen alle de små minimøtene hvor blikk, ord og kroppsspråk bekrefter at du er sett og du er likt

4.2 TILPASSET OPPLÆRING, SPESIALPEDAGOGISK HJELP OG SPESIALUNDERVISNING

I Flekkefjord skal det jobbes kontinuerlig med videreutvikling av kvaliteten på det ordinære barnehage- og skole tilbudet. Målsetningen vår er å gi et barnehage- og skoletilbud med så høy kvalitet at behovet for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning blir redusert til et minimum.

Tidlig innsats er nøkkelen til bedre mestring og bedre læring. Tidlig innsats betyr at man skal sette i gang tiltak for et barn når behovet dukker opp når som helst i barnehage- og skoleløpet. Da må det være kompetente voksne som observerer og systemstrukturer som fanger opp og setter inn tiltak med en gang det er avvik fra ønsket utvikling.

Målet er at alle barn og unge uansett utgangspunkt og nivå skal oppleve mestring og utvikling ut fra sine forutsetninger. De skal få muligheter til å utvikle sitt potensiale og få stimulert sin lærelyst og nysgjerrighet slik at de får et godt læringsutbytte.

Dette skal skje med utgangspunkt i et sosialt fellesskap i sin avdeling og sin gruppe slik at inkludering og sosial og personlig utvikling vandrer hånd i hånd med faglig utvikling. De unge skal ikke bare utvikle de ressurser og ferdigheter som skal til for å delta i et framtidig yrkesliv, men minst like viktig utvikle de ressurser som skal til for å bli en aktiv og positiv samfunnsdeltaker.

For å få det til må det både på enhetsnivå og kommunenivå være en fornuftig fordeling og bruk av ressurser, god kompetanse og en rikholdig «verktøykasse» som til enhver tid er klar til bruk. Dette forutsetter at det jobbes godt på systemnivå og at det er et tett samarbeid med de andre enhetene, kommunenivå, PPT og spesialisthelsetjenesten.

Slik gjør vi det:

- Alle enheter innen barnehage og skole skal ha pedagogisk team som har hovedansvaret for oppfølging og veiledning knyttet til tidlig innsats, tilpasset opplæring og spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning. PPT deltar fast på møtene i pedagogiske tema, og helsestasjonen og andre deltar etter behov.
- Alle enheter innen barnehage og skole skal ha et system med «tiltaksplaner» hvor tiltak for elever med behov for tidlig innsats og tilpasset opplæring føres inn. Tiltaksplanene fungerer i tillegg som dokumentasjon av tiltak for barn/elever som henvises til sakkyndig utredning/PPT.
- Ordning med spesialpedagogisk nettverk, lesenettverk og matematikknettverk i kommunen videreføres, og alle enheter innen skole skal delta fast på disse. Nettverk ledes av representant for administrativt eiernivå eller andre etter avtale.
- På alle enheter skal barnets/elevens utviklings- og læringsmiljø ha utgangspunkt i gruppetilhørigheten og fellesskapet med sine jevnaldrende.
- For å sikre sterk fokus på og individuell oppfølging av elevenes leseutvikling bruker alle skoler i Flekkefjord SOL(systematisk observasjon av lesing) i VOKAL.
- Alle enheter gjennomfører kartlegging ut fra vedtatt kartleggingsplan og registrerer resultatene i VOKAL. All kartlegging følges opp med analyse, evaluering og individtilpassede tiltak, bl.a. via egen tiltaksplan og ved å ta i bruk analyseverktøyene i VOKAL.
- Alle enheter jobber etter vedtatt leseplan for barnehager og skoler i kommunen.
- Overgangene barnehage-barneskole-ungdomsskole-videregående kvalitetssikres gjennom rutinebeskrivelser.

4.3 SÆRSKILT SPRÅKOPPLÆRING

Minoritetsspråklige barn er definert som barn med et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk. Barnehager og skoler i Flekkefjord skal være miljø hvor ulike individer og ulike kulturelle ytringer møtes i respekt for det som er forskjellig. Det gjør vi blant annet ved å belyse ulikhetene, samt å trekke frem likheter som bidrar til å skape en felles forståelse og innsikt.

De ansatte i barnehager og skoler i Flekkefjord skal betrakte mangfold som en ressurs og en positiv utfordring.

Minoritetsspråklige barn bosatt i kommunen skal lære det norske språket så snart som mulig. De skal bli i stand til å forstå og bli forstått. Språk er en grunnleggende og særdeles viktig faktor med tanke på læring og utvikling i fremtiden.

Dette innebærer at voksne i barnehager og skoler jobber systematisk med å:

- Inkludere barnet i det sosiale og kulturelle fellesskapet.
- Støtte barnets helhetlige utvikling basert på egne forutsetninger.
- Støtte dobbel kulturtilhørighet.
- Skape et språkstimulerende miljø.
- Støtte at barnet bruker sitt morsmål mens det lærer norsk.
- Arbeide aktivt med å fremme barnets norskspråklige kompetanse.

Slik gjør vi det:

- Alle enheter skal ha en ressursperson med ansvar for oppfølging av tilbudet til minoritetsspråklige barn/elever. I dette ligger blant annet å legge til rette for veiledning og kompetanseutvikling for aktuelle ansatte.
- Ordning med felles nettverk for arbeid med minoritetsspråklige barn i kommunen videreføres, og alle enheter med minoritetsspråklige barn/elever skal delta fast på dette sammen med PPT. Nettverk ledes av representant for administrativt eiernivå.
- Alle skoler jobber etter vedtatte rutiner for særskilt språkopplæring.
- Hvis behov og antall tilsier det opprettes egne innføringsgrupper i barnehage og skole som skal jobbe intensivt med særskilt språkopplæring for nylig ankomne minoritetsspråklige. Målsetting er at deltakerne her kjappest mulig skal opp på et språknivå som gjør at de kan delta fullt ut i vanlige avdelinger og klasser.
- Motiverer ansatte i barnehage og skole til å ta etter- og videreutdanning innen fagområdet.

4.4 TVERRFAGLIG SAMHANDLING

Mange barn og unge i barnehage og skole har individuelle behov av en slik karakter at det er nødvendig med samarbeid på tvers av tjenester internt i kommunen – og også på spesialistnivå, for eksempel barnevern, A-BUP, HABU eller STATPED.

Godt tverrfaglig samarbeid og det å være tett på prosessene er viktige forutsetning og bærebjelker i arbeidet for å hjelpe barn, unge og deres familier som strever med ulike utfordringer. Gjennom godt og dedikert tverrfaglig samarbeid skal vi ivareta en helhetlig tenking rundt barnet/den unge/familien.

I Flekkefjord har vi bestemt at dersom to eller flere hjelpetjenester er involvert i en sak, skal det opprettes en ansvarsgruppe og utpekes en koordinator. Dette er enhetens ansvar.

Det tverrfaglige samarbeidet har et felles ansvar for en ønsket utvikling. Den enkelte fagperson har et selvstendig ansvar for å gjøre sin del av jobben, men vi må alltid huske at det er den enheten der barnet/den unge hører til som har hovedansvaret for oppfølgingen.

Tverrfaglighet krever at «ditt» og «mitt» blir «vårt» og at det er fokus på følgende:

- God kommunikasjon mellom de ulike aktørene i det tverrfaglige arbeidet.
- Helhetlig og koordinerte tjenesteforløp uten oppfølgingsbrudd.
- «Hva er viktig for deg» – brukerperspektivet som grunnleggende i møtet med barn/unge og deres familier.
- Respekt og tillitt mellom fagpersoner – alle er likeverdige medlemmer i et felles arbeid for et barn/ungdom og deres familie.

- Den enkelte fagperson i et tverrfaglig samarbeid har selvstendig ansvar for å holde seg orientert om saken og vite hva eget bidrag innebærer.
- Ingen skal hvile i en forståelse av at «de andre» har ansvar og gjør jobben.
- Gode og oversiktlige systemer for tverrfaglig samarbeid i kommunen.

Slik gjør vi det:

- Flekkefjord kommune innfører BTI-modellen i løpet av 2017/18. Det betyr blant annet innføring av handlingsveiledere for ansatte i barnehage og skole. Som en del av dette arbeidet, vil det bli gjennomført/gitt tilbud om kompetanseheving for personalet i barnehager og skoler.
- TVIST-forum videreføres med faste møter, justert etter behov. TVIST evalueres i løpet av 2018. TVIST ledes fra eiernivå og skal være et lavterskelforum for tidlig, tverrfaglig rådgivning i vanskelige saker.
- Barnehage og skole har et viktig ansvar for tett oppfølging av det tverrfaglige arbeidet vedrørende sine barn/elever, og der det er mest hensiktsmessig vil ansatte fra skole/barnehage være naturlig å velge som koordinator.
- Barnehage og skole jobber etter prinsippene om Traumebevisst omsorg(TBO), og aktuelle fagpersoner fra alle enheter skal jevnlig få kompetanseheving i teorigrunnet.
- Alle ansatte i barnehage og skole skal ha nødvendig basiskunnskap i forhold til å se/oppdage barn/unge som strever, samt nødvendig handlingskompetanse i forhold til å vite hva de skal gjøre med sin bekymring. Dette vil være en del av BTI-satsingen.
- Alle ansatte i barnehage og skole skal ha en klar forståelse av betydningen av tidlig foreldreinvolvering i saker som bekymrer.

4.5 LEDELSE

Ledelse er samhandling med andre for å nå felles mål. Praktisering av høy kvalitet på ledelse på alle nivåer fra individnivå, avdelings-/klassenivå og enhetsnivå er viktig for å sikre barn og unges utvikling og læring i barnehage og skole. Innenfor oppvekst i Flekkefjord er det derfor viktig at alle ansatte er klar over at vi alle utøver ledelse i alle situasjoner hvor vi samhandler med andre, og hvor viktig kvaliteten i vår ledelsesutøvelse er for egen og andres utvikling.

Ledere viser vei, griper mulighetene, og oppnår resultater sammen med andre!

Alle organisasjoner er avhengig av god og tydelig ledelse. Alle organisasjoner trenger ledere som har evnen til å bygge en inkluderende kultur for læring og å utvikle barnehager og skoler til steder hvor barn og unge kan utvikle seg sosialt, emosjonelt og faglig som grunnlag for et godt liv.

For å få dette til ønsker vi ansatte som:

- Har evnen til å delta aktivt i og lede utviklings- og endrings-prosesser.
- Behersker relasjonsledelse og relasjonelle ferdigheter i sin ledelsesutøvelse.
- Er tydelig, strukturert og forutsigbar i sin ledelse og samhandling med andre.
- Forstår verdien av tett oppfølging, å signalisere tydelige forventninger, stille krav og sette klare mål for å få ut hver enkelt sitt potensiale.
- Har evnen til å engasjere, involvere og ta ansvar.
- Greier å finne balansen mellom når en skal ta større ansvar for å dra prosesser og når en i større grad skal stimulere prosesser.

Slik gjør vi det:

- Alle på styrer-, rektor- og inspektørnivå skal fortløpende delta på 2-årige ledelsesutviklingsprogram i regi av Lister Pedagogiske senter.
- Det skal være faste strukturer for fortløpende og systematisk oppfølging av alle i lederroller både på avdelings og klassenivå, enhetsnivå og administrativt eiernivå.
- Alle som utøver ledelse i barnehage og skole i Flekkefjord skal jobbe etter prinsippene om å være tett på og «ikke la noen få være i fred» for å oppnå best mulig oppfølging og utvikling.
- Alle enheter innen oppvekst bruker virksomhetsplaner som ledelses- og utviklingsverktøy. Disse mellomrulleres årlig og hovedrulleres annethvert år.
- Alle ledere på enhetsnivå erkjenner ansvaret for personal, økonomi og fag på egen enhet, og tar konsekvensen av dette i sin ledelsesutøvelse.
- Alle med lederroller erkjenner sin betydning for resultatoppnåelse og sine ansattes personlige utvikling, og skal fortløpende søke å utvikle sin ledelseskompetanse og ledelsesutøvelse for å få måloppnåelse på enheten innenfor disse områdene.
- Redelighet, engasjement og utviklingsfokus skal kjennetegne ledelsesutøvelsen innenfor barnehage og skole i Flekkefjord.

Om barnehager eller skoler skal forbedre seg er det nødvendig med en systematisk og kollektiv innsats i stedet for en individuell tilnærming basert på de profesjonelles egne behov.

– Thomas Nordahl

4.6 SOSIAL KOMPETANSE

For at barn og unge skal lære, må de trives. For å trives må du ha gode relasjoner til jevnaldrende og voksne i hverdagen.

Sosial kompetanse er et sett av ferdigheter, kunnskaper og holdninger som vi trenger for å mestre ulike sosiale miljøer, som gjør det mulig å etablere og vedlikeholde relasjoner, og som bidrar til å fremme trivsel og fremme utvikling. Sosial kompetanse kan også beskrives som « å balansere egne behov mot andres »

Barn og unge stiller sosiale krav til hverandre. Å være sosialt kompetent i forhold til jevnaldrende dreier seg om å mestre og tilpasse seg bestemte miljøer med sosiale verdier, krav og normer på lik linje med det som finnes i sosiale miljøer mellom voksne.

Barn og unge har ulike erfaringer og forutsetninger for å fungere både faglig og sosialt. Det er som regel stor bevissthet om at ulike forutsetninger for læring krever tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging faglig, men barn og unge har også ulike utgangspunkt når det gjelder adferd, følelser og sosial kompetanse generelt.

Det betyr at vi vil ha voksne i barnehage og skole:

- Som har empati, bryr seg, lytter og er oppriktig interessert i barn og unge.
- Som kan lære barn og unge hva som skal til for å få, være og beholde en venn.
- Som kan gi barn og unge kunnskap og ferdigheter for å være positive og verdifulle deltakere i felleskapet.
- Som har evne til å se og inkludere de som faller utenfor, og som kan lære barn og unge å se og inkludere andre barn og unge som faller utenfor felleskapet.

- Som i sin adferd lærer de unge å akseptere og anerkjenne at vi er forskjellige og har ulike kvaliteter på hver vår måte.
- Som erkjenner viktigheten av å utvikle de unges sosiale kompetanse for at de skal bli best mulig rustet for videre utdanning, yrkesliv og samfunnsdeltakelse.

Slik gjør vi det:

- Alle som jobber med barn og unge i Flekkefjord erkjenner viktigheten av å utvikle barn og unges sosiale kompetanse, og jobber systematisk og bevisst med utvikling av denne kompetansen i sin interaksjon med barn og unge.
- Være Sammen videreføres som program i alle barnehager.
- Zippy`s venner videreføres som program i de nederste klassetrinn i barneskolen.
- Kjærlighet og grenser videreføres og utvikles som program i 8.klasse.
- Bruk av trivselsledere videreføres som program i grunnskolene.
- Alle enheter innen barnehage og skole skal utvikle og ta i bruk sosial kompetanseplan som ledd i arbeidet med utvikling av et positivt leke- og læringsmiljø.

De ungene som trenger litt ekstra omsorg aller mest, gir ofte uttrykk for dette på en måte som kan føre til at de får mindre omsorg...

4.7 PSYKISK HELSE

WHO har følgende definisjon av god psykisk helse: «...en tilstand av velvære der individet kan realisere sine muligheter, kan håndtere normale stressituasjoner i livet, kan arbeide på en fruktbar og produktiv måte og er i stand til å bidra overfor andre og i samfunnet.»

Barnehage og skole skal jobbe for å fremme god psykisk helse – blant annet gjennom et godt læringsmiljø og et godt samarbeid med foreldre. Mye godt forebyggende arbeid skjer i barnehage- og skolehverdagen – i møtet mellom voksne og barn/elever. De voksne i barnehage og skolen har hovedansvaret for at læringsmiljø og samhandling er av god kvalitet.

Vi vet at psykiske helseplager øker blant barn og unge. 20 prosent av norsk ungdom opplever så sterke psykiske symptomer at det påvirker dem i hverdagen, mens 8 prosent får en psykiatrisk diagnose. De fleste av disse elevene går i vanlige klasser med ulik grad av tilrettelegging. I vår region er omfanget større enn i landet for øvrig. Dette er krevende og gir barnehage og skole mange utfordringer.

De voksne i barnehage og skole må ha kunnskap om ulike psykiske symptomer og lidelser. Barn og unge kan uttrykke psykisk smerte på mange forskjellige måter – som kan provosere og/eller gjøre omgivelsene usikre. Blant barn og unge peker folkehelse rapporten(2014) blant annet på følgende risikofaktorer: Vansker på skolen, mobbing, sosial isolasjon, foreldre-konflikt/skilsnis og vansker i familien som psykiske vansker, rusmisbruk, mishandling og overgrep.

God psykisk helse kjennetegnes blant annet av evnen til å gjenkjenne, sette navn på og regulere følelser, sosial kompetanse, det å ha gode venner en kan stole på og trives sammen med. Det handler også om å være inkludert og ha tilhørighet, og å utvikle selvtillit og et positivt selvbylde.

Utfordring med for mye stillesitting og manglende fysisk aktivitet er også noe vi skal ha et fokus på i forhold til barn og unges oppvekst. Bevegelsesglede og fysisk aktivitet som en naturlig del av hverdagen er viktig for den psykiske helsen.

Det er det de voksne i barnehage og skole sin oppgave å bidra til å utvikle og hjelpe til med overfor barn og unge. De voksnes kunnskap om psykisk helse er også et virkemiddel i det forebyggende arbeidet. For å kunne jobbe positivt med barn og unges psykiske helse trenger barnehage og skole voksne som ser og bryr seg, voksne som kan oppdage barn og unge som sliter og sette inn tiltak eller involvere andre ressurspersoner tidlig. Vi trenger rett og slett kompetente voksne som har mot og empati til å ta barn og unge på alvor!

Slik gjør vi det:

- Psykologisk førstehjelp tilbys som fast opplegg både i barnehage, barneskole og ungdomsskole. Skolehelsetjenesten i samarbeid med enhetene har ansvar for gjennomføring av opplegget.
- Barnehage og skole jobber etter prinsippene om Traumebevisst omsorg(TBO), og sentrale personer fra alle enheter skal fortløpende få kompetanseheving i metodikken.
- Tilbud i SMIL-grupper videreføres og vurderes lagt inn i løpet av skoledagen i regi av helsestasjonen og psykisk helse.
- Miljøterapeut som spesielt jobber med oppfølging av enkeltelever og grupper på ungdomsskolen og overgangen til og fra ungdomsskolen er et prioritert satsingsområde.
- Kommunepsykolog skal med utgangspunkt i ansettelse på helsestasjon/familiesenter jobbe tett på barnehager og skoler som et ledd i både systemutvikling, forebyggende og oppfølgende arbeid.
- Innføre BTI-modellen med målsetting om å sikre barn og unge rett hjelp til rett tid.

5

Samarbeid mellom barnehagene/ skolene og hjemmene

Forskning på barnehage og skole viser at de(n) voksne i barnehage og skole kan utgjøre en viktig forskjell for om barn og unge har en god eller mindre god utvikling den tiden de tilbringer i skole og barnehage

På samme måte viser det meste av forskning at barnets foresatte er viktige personer for barn og unges utvikling i oppveksten.

For å få maksimalt utbytte av disse sentrale personers betydning for barn og unges utvikling er det viktig med et godt samarbeid mellom barnehage, skole og foresatte. Flekkefjord kommune har som målsetting å strekke seg så langt som mulig for å få til et godt samarbeid med de foresatte. Alt barnehagen og skolen gjør, skal ha barnets beste som grunnlag, og et nært samarbeid med hjemmet er viktig for å støtte barnets utvikling. Relasjonen mellom barnehage/ skole og hjem må være preget av åpenhet og likeverd, og de ansatte ute på enhetene har ansvar for å samarbeide med alle foreldrene på en slik måte at de opplever seg sett, hørt og inkludert.

Gjensidig og varm kommunikasjon mellom foresatte og ansatte har positiv effekt på hvordan barna fungerer og trives. Foreldrenes nærhet til og kunnskap om eget barn er grunnlaget for samarbeidet, og de skal ha medinnflytelse i de avgjørelser som gjelder sitt barn. Foreldrene og personalet møter i hovedsak barnet på hver sin arena og i ulike kontekster, og de kan derfor ha ulik kunnskap om barnet. Begge parter kan ha nytte av å utveksle denne kunnskapen. Et samlet blikk og felles refleksjon kan bidra til en mer helhetlig og nyansert opplevelse som grunnlag for godt samspill med barnet.

De foresatte skal kunne forvente fra barnehage og skole:

- At de har gode informasjons- og kommunikasjonsrutiner ut til de foresatte. Dette gjelder både generelt og i forhold til de krav til rapporteringer og arenaer som er regulert i lov og forskrifter.

- At barna blir møtt på en måte som gjør at de føler seg velkomne trygge i barnehage og skole.
- At de foresatte blir møtt som likeverdige aktører og oppfattes som en ressurs for barnas utvikling.
- At de foresatte møtes med respekt, anerkjennelse, tillit og at innspill fra de foresatte tas på alvor.
- At skolen/barnehagen er en profesjonell aktør som etterstreber kvalitet i alt arbeidet som gjøres i forhold til barn og unges utvikling og opplæring.
- At de foresatte involveres i sitt barn utvikling og opplæring, samtidig som de foresatte inkluderes og har påvirkningsmulighet i de ulike samarbeidsorganene tilknyttet barnehage og skole.
- At barnehagen og skolen har fokus på det enkelte barn eller unge, og greier å gi individuelle tilpasninger til hvert enkelt barns behov samtidig som de skal inkluderes i et felleskap.
- At barnehage og skole jobber aktivt med inkludering for å skape et godt barnehage- og skolemiljø, og tar saker som trenger oppfølging direkte og raskt opp med de foresatte.

Barnehage og skole forventer at foresatte:

- Setter seg inn i hva barnehagen/skolen driver med.
- Følger opp barnet sin læringsprosess og viser oppriktig interesse for det barnet gjør i barnehage/skole.
- Ikke snakker negativt om barnehagen/skolen og de ansatte når barnet hører på.
- Spør om hvordan barnet har det i barnehagen/ på skolen, hva barnet har gjort og lært og hvilke tilbakemeldinger det får.
- Samarbeider med barnehagen/skole i holdningsarbeidet og støtter opp om felles prinsipper for gode og positive holdninger.
- Tar kontakt direkte med barnehagen/skolen hvis det ting en ikke fornøyd med istedenfor å prate om det eksternt.

VISJON KOMMUNE
Vilje til vekst

VISJON OPPVEKST
Alltid barnets beste

OVERORDNEDE MÅL KOMMUNE

Flekkefjord skal være en attraktiv kommune for bosetning og næringsliv slik at en kan oppnå en målsetning på 10.000 innbyggere i 2025. Flekkefjord skal utvikle sin rolle som regionsenter.

OVERORDNEDE MÅL OPPVEKST

Utdannelse for livet - læring, mestring og livskompetanse.

SATSINGSOMRÅDER OPPVEKST

1 LÆRINGSMILJØ OG INKLUDERING 2 GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER

Voksenrollen	Tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning	Særskilt språkopplæring	Tverrfaglig samhandling	Ledelse	Sosial kompetanse	Psykisk helse
--------------	---	-------------------------	-------------------------	---------	-------------------	---------------

PRIORITERINGER OG KONKRETE TILTAK PÅ ENHETSnivå

--	--	--	--	--	--	--

Ordforklaringer

A-BUP

Avdeling Barn og Unge Psykisk helse – en del av SSH – spesialisttjeneste. A-BUP gir spesialisert helsetilbud til barn og unge (0-18 år) med psykiske utfordringer, og deres pårørende. A.BUP har poliklinikk i Flekkefjord.

ANSVARSGRUPPE

Hensikten med å ha en ansvarsgruppe er å sikre tverrfaglig samarbeid, informasjonsflyt og koordinerte tjenester. Ansvarsgruppen skal legge til rette for samarbeid mellom bruker og hjelpeapparatet i arbeidet med å planlegge og iverksette helhetlige hjelpetiltak for barn, unge og voksne. Deltakerne i en ansvarsgruppe er fastere forpliktet enn om de ulike tjenesteyterne kun kontaktes ved behov. Brukeren skal bli hørt, sett og møtt med respekt.

BTI

Bedre Tverrfaglig Innsats- er en modell for arbeid med å bedre den tverrfaglig innsats rettet mot barn og unge og deres familier. Målsetningene her er knyttet til tidlig innsats, tidlig involvering av foresatte, og redusere oppfølgingsbrudd i tjenestene. BTI-modellen er initiert av helsedirektoratet, og KorusSør har oppdraget med å veilede kommunene med igangsetting og implementering av modellen

HABU

Habiliteringstjenesten for barn og unge – en del av SSH- spesialisttjeneste. Habiliteringsseksjonen for barn og unge (HABU) har ansvar for å tilby spesialisthelsetjenester til barn og unge i aldersgruppen 0-18 år som trenger habilitering. Seksjonen er en del av Barnesenteret ved Sørlandet sykehus HF. HABU har enheter i Kristiansand og Arendal

ICDP

ICDP er et program for foreldreveiledning med målsetning om å understøtte og fremme psykososial omsorgskompetanse hos personer som har ansvar for barn. Tiltaket er gruppebasert og ledes av lokale ressurspersoner som er trent i intervensjonen. Målsetningen med ICDP er å forebygge psykososiale problemer blant barn og unge gjennom å støtte og styrke foreldre og andre omsorgsgivere i deres omsorgsrolle og å fange opp de foreldrene som har større utfordringer enn andre. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet implementerer. I Flekkefjord brukes programmet foreløpig overfor familier med flyktning bakgrunn.

KOORDINATOR

Koordinator, i denne sammenheng, handler om det arbeidet en valgt, navngitt person skal gjøre i forhold til koordinering av den tverrfaglige innsatsen Flekkefjord kommune har overfor en navngitt bruker. Det skal være en koordinator i alle saker der det er to eller flere hjelpeinstanser involvert i det tverrfaglige samarbeidet. I saker som dette bør det også opprettes ansvarsgruppe.

LPS

Lister Pedagogiske Senter er en type støttetjeneste for skoleeiere i Listerregionen. Senteret har en viktig funksjon i forhold til avtalte områder for skole/barnehageutvikling og pedagogisk utviklingsarbeid i Lister. Barnehagene blir en del av LPS fra høsten 2017.

PEDAGOGISK TEAM

Alle skole og barnehager i Flekkefjord har pedagogiske team. PPT(pedagogisk psykologisk tjeneste) er fast medlem i teamet, sammen med representant fra ledelsen og definerte pedagoger/ spesialpedagoger. Pedagogiske Team skal ha en viktig funksjon både når det gjelder skolen/ barnehagen som system og når det gjelder konkrete utfordringer på individnivå.

PPT

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste - hjelper barnehager og skoler med kompetanse- og organisasjonsutvikling slik at de skal bli bedre i stand til å inkludere det enkelte barn og elev i fellesskapet. PP-tjenesten skal også kartlegge, gi råd og utarbeide sakkyndig vurdering for de barn og elever som har behov for det.

PSYKOLOGISK FØRSTEHJELP

Psykologisk førstehjelp er et selvhjelpsverktøy for mestring av egne følelser. Med røde og grønne tanker lærer den unge å framsnakke seg selv.

RVTS

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging. RVTS Sør er et kompetansehevings- og formidlingscenter innen psykologiske traumer.

SMIL GRUPPER

SMIL – styrket mestring i livet – er et lærings- og mestringstilbud som retter seg mot barn og unge i familier hvor foreldre sliter med psykisk sykdom eller rusproblemer.

SOL

Systematisk Observasjon av Lesing. Sol er et system/verktøy for å fastslå hvor elevene er i sin leseutvikling. Hver elev følges i sin leseutvikling gjennom alle 10 år i grunnskolen. SOL er også et program for kompetanseheving for lærere, og et verktøy for tilbakemelding til elever og foresatte.

STATPED

Statped bistår kommunen med spesialpedagogiske tjenester innenfor seks ulike fagområder: ervervet hjerneskode, hørsel, syn, språk og tale, sammesatte lærevansker, kombinerte syn-og hørseltap og døvblindhet. De bistår både på individnivå og systemnivå.

TILTAKSPLAN

tiltak som settes i gang for elever for å gi en best mulig tilpasset opplæring dokumenteres gjennom en tiltaksplan, og lagres i elevmappen.

TRAUMEBEVISST OMSORG (TBO)

Traumebevisst omsorg tar utgangspunkt i hvordan krenkelser og psykologiske traumer påvirker barns utvikling og fungering. Avhengig av type, alvorlighetsgrad, varighet og tidspunkt, vil slike utviklingstraumer påvirke alle forhold ved et barns utvikling; biologisk, emosjonelt, kognitivt og sosialt

TRIVSELSLEDER

Trivselsleder er et program for aktivitet og inkludering i barne- og ungdomsskolen. Målsetningene er knyttet til økt trivsel, økt og mer variert aktivitet i friminuttene, bygge vennskap, forebygge konflikter og mobbing, gi inkluderende, vennlige og respektfulle elever.

TVIST

Tverrfaglig Veiledning I Starten. Tvist er et bredt sammensatt tverrfaglig forum, som skal være lett tilgjengelig for barnehager, skoler og foresatte for tidlig veiledning i vanskelige saker.

VFL

Vurdering For Læring - Vurdering for læring kan vi forstå som en måte å tenke og handle på, som hele tiden har elevenes læring som mål. Vurdering for læring handler altså ikke om spesielle teknikker eller et sett prosedyrer, og heller ikke om skjemaer eller skriftliggjøring, men om skolens lærings- og vurderingskultur.

VOKAL

Vokal er et digital verktøy som benyttes til å registrere resultater fra både nasjonale kartleggingsprøver og forskjellige lokale prøver, samt at det gir lærer mulighet til å vurdere enkeltelever i forhold til fag/ferdigheter. Intensjonen med VOKAL er å lette lærers arbeid knyttet til oppfølging av den enkelte elev. VOKAL inneholder gode rapporteringsmuligheter for skoleleder og skoleeier.

ZIPPYS VENNER

Zippys venner er et program for 1.-4. årstrinn i barneskolen. Målsettingen i programmet er å lære barna å identifisere og snakke om følelser, mestre dagliglivets problemer og støtte andre som har det vanskelig.

Flekkefjord Kommune
Vilje til vekst

Kirkegaten 50
4400 Flekkefjord
Telefon 38 32 80 00
Telefax 38 32 80 01

post@flekkefjord.kommune.no
www.flekkefjord.kommune.no
Org.nr. 964 967 369
Bankgiro 3201.56.00933